

J.nr.

Miljø- og fødevareministerens besvarelse af spørgsmål nr. A stillet af Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Spørgsmål

Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil igangsætte for at kompensere for de negative effekter på natur og miljø ved at ophæve kravet om randzoner og lempelsen af gødskningsreglerne.

Svar

I dag er jeg desværre ikke i stand til at svare fyldestgørende på samrådsspørgsmålet. Allerede der er der anledning til at komme tilbage til udvalget.

Det er jeg ikke, fordi vi først i forbindelse med de konkrete ændringer af gødskningsreglerne vil kunne opgøre de miljø- og naturmæssige konsekvenser. Og så langt er vi endnu ikke. Desuden er vi i gang med et kasseeftersyn af kvælstofindsatsen, hvor det hidtidige indsatsbehov gennemtjekkes af kvælstofudvalget.

Jeg vil simpelthen meget gerne invitere mig selv til at komme og mødes med udvalget senere i efteråret for at fortælle om det konkrete indhold i den kommende landbrugs- og fødevarepakke og om konsekvenserne, når vi er færdige med det arbejde, og dermed kunne svare fyldestgørende på samrådsspørgsmålet.

Med lad mig skitsere de store linjer for, hvad jeg har gang i på landbrugs- og miljøområdet.

Fordi jeg har en ambitiøs plan for at dansk landbrug kan vækste og for at vi kan tage vare på vores miljø og vores natur. Landbrug og natur skal tænkes sammen. Det nytter ikke noget kun at se på natursiden uden at forholde sig til, om den regulering, man pålægger erhvervet, den er omkostningseffektiv.

Den tilgang, den ligger i forlængelse af Natur og Landbrugskommissionens anbefalinger, og jeg gerne vil citere fra Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger:

”Fremtidens regulering skal i højere grad forfølge opfyldelse af miljø- og naturmål frem for at sætte begrænsninger for produktionen. Samtidig skal en ny regulering skabe større gennemsikuelighed og fleksibilitet, hvor den enkelte landmand i videst muligt omfang selv kan tilrettelægge sin gødningsanvendelse, dyrkningspraksis og husdyrproduktion samtidig med, at miljøkravene overholdes.”

Det ligger også i den direkte forlængelse af Vækstplan for fødevarer, som blev aftalt under

den tidligere SR-regering, og hvor der står følgende, og jeg citerer:

”Aftaleparterne er enige om at sigte efter at omlægge den danske regulering baseret på disse principper.”

Det er den tilgang, jeg gerne vil følge op på. Derfor fortsætter regeringen arbejdet i regi af det kvælstofudvalg, vi har arvet fra den tidligere SR-regering.

Udvalget, det bliver ledet af Finansministeriet, har fået til opgave at *”beskrive og vurdere den gældende implementering af vandrammedirektivet i Danmark samt beskrive alternative implementeringsmodeller med særligt fokus på tilførslen af næringsstoffer (kvælstof).”*

Og det er jo især det udvalgs konklusioner, som jeg har brug for til at vurdere de miljømæssige konsekvenser, og når jeg har en tilbagemelding fra udvalget, vil jeg tage stilling til en ny og mere målrettet indsats.

Med udvalgets arbejde får vi et opdateret billede af tilstanden i de enkelte vandområder, som vi kan bruge til at målrette indsatsen til de områder, der faktisk har brug for den.

Udvalgsarbejdet har høj prioritet, arbejdet er i fuld gang. Jeg håber snarest muligt at få en melding fra udvalget.

Den gode historie er, at tilstanden i vandmiljøet ikke har været bedre siden midten af 1990'erne, og siden har landbruget formået at reducere deres udledning af kvælstof med omkring 50.000 tons.

Det kan mærkes, men det betyder, at vi også, så at sige, har plukket alle de lavest hængende frugter. De yderligere tons kvælstofreduktion, der skal hives ud, der nytter det ikke medineffektiv regulering, for det risikerer at blive det rigtig dyrt for samfundet, og vanvittig dyrt for erhvervet.

Så det er også derfor, jeg er inde i den tilgang, hvor vi ikke arbejder med "one size fits all-regulering", fordi det er ikke det mest omkostningseffektive, men at vi går mere målrettet til værks. Og faktisk er områder i som i dag har god økologisk tilstand. Godt for det, men vi skal videre.

Som led i en egentlig overgangsmodel frem mod indførelsen af decideret målrettet regulering foreslår jeg en række tiltag i forhold til landbruget i form af bl.a. afskaffelsen af randzonerne og lempelse af gødskningsnormerne.

Hvis jeg lige skal tage det her med randzonerne, ja så har vi jo politisk plæderet for, at der skulle være en økonomisk compensation. Det viste sig så, og jeg tror der har været et utal af samråd i udvalget, at det var umådelig svært at lave – både administrativt og praktisk. Derfor mener jeg, at loven skal ophæves.

I virkeligheden, hvis jeg må sige det, så har indførelsen af randzonerne har været et af de mest uskønne forløb i dansk politik, og nu i stedet for, at det er en varm kartoffel, så kan det være et godt alternativ til efterafgrøder, som den enkelte landmand kan vælge at bruge dér, hvor det giver mest mening. Vi ved, at randzonerne ikke er lige effektive alle steder, og det er uhensigtsmæssigt at tvinge landmændene til at anlægge dem de steder, hvor der er en begrænset miljøeffekt.

I forhold til effekten af randzonerne kan jeg oplyse, at jeg netop i går fik et notat fra Aarhus Universitet om den seneste vurdering af den kvælstofreduktionen, som randzonerne bidrager med.

Det er sådan, at umiddelbart før sommerferien blev det fra forskellig side fremhævet, at der lå to forskellige vurderinger af randzonernes miljøeffekt. Aarhus Universitets virkemiddelkatalog fra i vinter, og så et andet notat også fra Aarhus Universitet / DCA i april.

I kataloget blev den hidtil vurderede effekt på 1.100 tons for 25.000 ha bekræftet, mens det i notatet blev konkluderet at blandt andet nye undersøgelser fra Tyskland stillede spørgsmål ved effekten.

På denne baggrund bad NaturErhverv forskerne om en samlet opdateret vurdering. Den kom så i går.

Af den nye vurdering fremgår følgende:

Det samlede estimat af randzoneeffekten på kvælstofudvaskningen udgør derfor formentlig et øvre estimat for effekten.

Randzonerne er et virkemiddel, hvor usikkerheden er stor, og det præsenterer forskerne også selv i den nye vurdering, og jeg citerer fra deres skriv:

Estimaterne anses for usikre og er baseret på ekspertskøn uden væsentligt datagrundlag. Med datagrundlag menes her først og fremmest udvaskningsmålinger eller lignende – i dette tilfælde på arealer, der er sammenlignelige med randzoner. Der findes kun ganske få sådanne målinger på lavbundsarealer, hvorfor datagrundlaget til brug for bestemmelse af den konkrete randzone-effekt er yderst begrænset/manglende. Dette kan medføre, at udvaskningen på visse lokaliteter i randzone-områder vil være lavere (i nogle tilfælde endda meget lavere) end antaget i N-LES4 modellen. Størrelsen af udvaskningen og omfanget af arealer, der betinger lav udvaskning i randzonen kendes dog ikke under danske forhold.”

På nuværende tidspunkt kendes derfor kun den maksimale effekt af randzonerne, men når usikkerheden er så stor, som forskerne skitserer, vil jeg bede dem om også at opgøre det nedre estimat for usikkerheden.

Vi skal simpelthen blive klogere på, hvad er effekten. Og vi skal have præciseret spændet mellem usikkerhederne, så vi har et bedre grundlag at tage højde for usikkerhederne ud fra.

Så samlet set: håndteringen af miljøeffekterne ved ophævelse af randzonenloven og andre ændringer vil indgå i arbejdet med 2. generations vandplaner (vandområdeplaner).

Og som sagt: Jeg kommer gerne tilbage, når jeg er blevet klogere på de her ting.

Tak for ordet.